

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudkyně JUDr. Naděždy Řehákové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové ve věci

žalobkyně: **E. K.**
trvale bytem XXX
zastoupena Mgr. Lukášem Hojdnem, advokátem
se sídlem Francouzská 299/98, Praha 10

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
se sídlem Palackého nám. 375, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne XXX, č. j. XXX

takto:

- I. Žaloba se zamítá
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů v řízení.

Odůvodnění:

I.

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí ministra zdravotnictví (žalovaný), kterým byl zamítnut její rozklad proti rozhodnutí Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

Ministerstva zdravotnictví (ministerstvo) ze dne XXX, č. j. XXX, o zamítnutí její žádosti ze dne XXX, o poskytnutí jednorázové peněžní částky za sterilizaci provedenou v rozporu s právem podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem (sterilizační zákon), a prvostupňové rozhodnutí potvrzeno.

2. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí vyplynulo, že žalovaný přisvědčil právnímu posouzení zjištěného skutkového stavu ministerstvem a vyjádřil se k rozkladovým námitkám žalobkyně, v němž namítala obdobně jako v podané žalobě.

II. Žaloba

3. Žalobkyně v podané žalobě v *prvním žalobním bodu* tvrdila, že jednala v omylu, neboť nikdy nebyla ze strany zdravotního personálu řádně seznámena s povahou lékařského zákroku, který podstoupila pouze z toho důvodu, že jí při poslední hospitalizaci bylo sděleno, že po porodu musí podstoupit další lékařský zákrok potřebný pro její zdraví a zdraví jejích budoucích dětí. O povaze charakteru, následcích, rizicích a alternativách zákroku sterilizace nebyla nikdy řádně poučena, a to ani ústně. Pokud by věděla, že po tomto zákroku již nikdy nebude moci mít další děti, nikdy by na tento zákrok nešla.
4. Ve *druhém žalobním bodu* namítala nesprávné poučení předcházející zákroku s tím, že souhlas s hospitalizací její zdravotní péči (souhlas), který je součástí její zdravotní dokumentace, je jen velmi strohým textem odkazujícím na poučení dle § 23 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (zákon o zdraví lidu). Nelze při tom předpokládat, že bude při podpisu vědět, co dané právní ustanovení říká o poučení pacienta. Poukázala na obsah souhlasu, z něhož vyplývá, že souhlasí s hospitalizací v nemocnici, k tomu je ručně dopsáno „a ope výkonem“. Tvrdila, že tento dokument nelze považovat za řádné poučení ve smyslu právních předpisů. Ani ze zbylé dokumentace nijak nevyplývá, že by o povaze zákroku byla náležitě poučena, a tedy že vyslovila svobodně informovaný souhlas. Zopakovala, že jednala v omylu, neboť měla za to, že se jedná o zákrok potřebný pro její zdraví i zdraví jejích dalších dětí. Důvěřovala lékařům jako odborníkům a řídila se jejich pokyny. Na absenci řádného poučení několikrát upozorňovala žalovaného, ten však jednoduše přijal argumentaci ministerstva bez toho, aniž by se touto námitkou dostatečně a kriticky zabýval. Způsob, jak se žalovaný vypořádal s danou námitkou je nedostatečný a neopodstatněný. K tomu poukázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2023, č. j. 15 Ad 4/2022-35, a citovala z něj. Ohradila se proti tvrzení žalovaného, že tento rozsudek na její věc nedopadá. Na absenci řádného poučení upozorňovala i ministerstvo. Ministerstvo, ani žalovaný, se však námitkou chybějícího poučení v podstatě nezabývalo. Oba správní orgány shodně konstatovaly, že poučení o povaze zákroku nevyžadovalo písemnou formu a žalovaný neučinil nic, aby si provedení ústního poučení ověřil. Pouze tuto skutečnost iracionálně a nedůvodně dovodil z dokumentace žalobkyně. Žalobkyně přitom výslovně uvedla, že o povaze zákroku nikdy nebyla ani ústně poučena.
5. Žalobkyně dále poukázala na § 6 Směrnice Ministerstva zdravotnictví ČSR č. LP-252.3-19.11.71 (Směrnice), dle které má být žádost o provedení sterilizace řádně odůvodněna. V jejím případě však bylo jako důvod napsáno pouhé „žádám o provedení takové operace, abych již nemohla mít děti. Je mi 31 roků a mám 4 děti“. Uvedené nelze považovat za řádné a dostatečné odůvodnění dle právních předpisů. Žádost je tak de facto neodůvodněná a nemůže proto naplňovat zákonné podmínky, jak je vyžaduje Směrnice.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

6. Žalobkyně dále tvrdila, že situace a stav, ve kterém se nacházela jí s ohledem na shora citované rozhodnutí 15. senátu vylučuje schopnost udělit svobodný a informovaný souhlas. Na to upozorňovala již v rozkladu. Žalovaný však přijal argumentaci ministerstva a její námitku se detailně nezabýval, zejména v kontextu stávající judikatury.
7. Dle žalobkyně z dokumentace vyplývá, že nebylo podepsáno písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní ve smyslu § 11 Směrnice. Směrnice při tom sama explicitně stanoví povinnost souhlasu se sterilizací a není možné za tento souhlas považovat formulář, kde není vymezen druh a povaha zákroku.
8. Ve *třetím žalobním bodu* tvrdila, že podle protokolu o jednání ze dne XXX měla sterilizační komise při rozhodování o sterilizaci žalobkyně pouze 4 členy, přičemž členem komise nebyl jeden lékař, a to předseda gynekologicko-porodnického oddělení. Poukázala na § 27a odst. 1 zákona o zdraví lidu, dle kterého měla mít komise 5 členů. Správné složení komise je přitom důležitým nástrojem k ochraně pacienta. Přehlížen skutečnost, že v daném případě neměla komise odpovídající počet členů, by bylo v přímém rozporu s citovaným § zákona o zdraví lidu. I proto se jednalo o sterilizaci protiprávní. Ze skutkového stavu a celé dokumentace nevyplývá, že by někdy dostala takové množství informací, na jejichž základě by mohla vyslovit kvalifikovaný informovaný souhlas. Nedostatek informací a ochoty lékařů cokoli vysvětlovat jsou faktory, které ji donutily k podpisu formální žádosti. Nešlo tedy o svobodný a informovaný souhlas. Sterilizace byla provedena v rozporu s právem.
9. Ve *čtvrtém žalobním bodu* se ohradila proti postupu žalovaného, který neučinil žádné vstřícné kroky, aby si protiprávnost zákroku ověřil, čímž porušil povinnost postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a ponechal důkazní břemeno pouze na žalobkyni, aniž sám jakkoli aktivně vystupoval.
10. Žalobkyně žádala, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného.

11. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný argumentoval obdobně jako v odůvodnění svého rozhodnutí. K žalobním námitkám uvedl, že argument o omylu žalobkyně z důvodů, které uvedla, žalobkyně pouze tvrdí, zdravotnická dokumentace a sama žalobkyně své tvrzení nijak neprokazuje. Již od počátku záznamů ve zdravotnické dokumentaci je naopak uveden důvod sterilizace, a sice šest dětí, multiparita, vícerozost. Žalobkyně měla poukaz ze dne XXX a předoperační vyšetření k dispozici. V něm byl důvod operace uveden. Dokumentem Souhlas s operací ze dne XXX (Souhlas) je prokázáno, že byla před operací řádně poučena. Je nerozumné domnívat se, že by se člověk dostavil na operaci jen na základě obecného tvrzení, že je to nezbytné pro zdraví dětí, aniž by se zajímal o podrobnější zdůvodnění. Tvrzení žalobkyně je tak neplauzibilní, není podloženo žádnou indicií ve smyslu rozsudku NSS ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65. Písemnou formu vyjádření vědomosti žadatelky před operací, že si je vědoma trvalosti zákroku zabraňujícím plodnosti, vyžadovalo ustanovení § 11 Směrnice. Z obsahu Žádosti o sterilizaci ze dne 21. 1. 1994 (Žádost), kterou žalobkyně podepsala s dostatečným několikadenním předstihem před provedením zákroku, plyne v písemné podobě zachycená vědomost žadatelky o trvalosti sterilizační operace. Je zde uvedeno, že si další děti nepřeje, tj. žádá o operaci, aby zabránila dalšímu těhotenství, a nikoli, aby její budoucí děti byly zdravé. Dokumentace tak vyvrací její tvrzení, že jednala v omylu a že nevěděla, že sterilizace zabrání dalšímu početí těhotenství a porodu dalšího potomka. Tvrzení žalobkyně považoval za nevěrohodné a nevysvětlitelné. Nelze bez Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

jakýchkoliv důkazů jednoduše přijmout teze, že se zdravotníci poskytovatele dopustili protiprávního patrně trestného činu, z čehož je žalatelka v podstatě obviňuje, avšak důkazy nepředkládá. Naopak s ohledem na presumpci správnosti dokumentace a dodržování právních předpisů jednotlivými osobami je nutno předpokládat, že žalatelka byla před zákrokem v jí srozumitelné ústní formě řádně a úplně poučena. Ostatně ústní forma poučení může lépe odpovídat individualitě pacienta, než poučení prostřednictvím obsáhlého formuláře.

12. Tvrzení žalobkyně, že se o skutečnosti, že už nikdy nebude moci mít další děti, dozvěděla až po samotném zákroku, shledal žalovaný novým, které nebylo dříve uplatněno. Žádost o sterilizaci ze dne XXX (Žádost) prokazuje, že žalobkyně věděla, že operace trvale zabrání dalšímu početí nejméně 5 dní před operací.
13. Tvrzení žalobkyně o tom, že nebyla poučena o povaze, charakteru, následcích, rizicích a alternativách zákroku, a že nevěděla, že nebude moci mít další děti, považoval žalovaný za rozporné se zdravotnickou dokumentací (Dokumentace), konkrétně se Žádostí a se Souhlasem. Tyto dokumenty námitku žalobkyně vyvrací. K tomu poukázal na § 3 odst. 1 sterilizačního zákona a citoval z něj s tím, že porušení právních předpisů se posuzuje podle jejich stavu v době provedení sterilizace, v daném případě v roce XXX, nikoli např. pozdější. V rozhodné době platil zákon o zdraví lidu a Směrnice. Souhlas je žadatelkou vlastnoručně podepsaný a prokazuje, že byla poučena ze strany lékařů o podstatě operace dle § 23 zákona o zdraví lidu. V době výkonu sterilizace nebyla stanovena obecně komplexní písemná forma poučení, stačilo poučení v ústní formě. K tomu poukázal na § 23 odst. 1, 2 a § 27a zákona o zdraví lidu. Znovu odkázal na obsah Žádosti a Souhlas z téhož dne, jakož i na samotné chování žadatelky, která se dobrovolně dostavila k hospitalizaci. Z toho je zřejmé, že poučení, jakého se žadatelce od lékařů dostalo, bylo pro ni dostačující k tomu, aby se dobrovolně dostavila k operaci. Ve zdravotnické dokumentaci je na několika místech jasně vyjádřeno a neskrýváno, že sterilizace žadatelky je indikována, protože již porodila šest dětí.
14. Odkaz na větu rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2023 žalovaný považoval za nepřipadný, neboť žadatelka nepodstoupila sterilizaci v souvislosti s porodem ani jiným zákrokem.
15. K námitce, že se v napadeném rozhodnutí nezabýval absencí řádného poučení, včetně poučení v ústní formě, neučinil žádné kroky k ověření tohoto tvrzení a pouze konstatoval, že poučení nevyžadovalo písemnou formu, žalovaný opětovně poukázal na Souhlas s operací ze dne XXX s tím, že obsahuje prohlášení žadatelky opatřené jejím vlastnoručním podpisem. Tím se prokazuje, že žalobkyně byla toho dne řádně a v souladu s tehdy platným ustanovením § 23 zákona o zdraví lidu vhodně a náležitě poučena o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případné nepříznivé důsledky s ním spojené. Pokud žalobkyně namítala, že nebyla lékaři poučena vůbec, pak měla ke svému tvrzení a tvrzením proti Souhlasu navrhnout protidůkaz. Žalobkyně, ač zastoupena právním profesionálem, byla o možných důkazních prostředcích obsírně a podrobně poučena dopisem ze dne XXX, žádný důkazní prostředek, který by ministerstvo mohlo provést, však nepředložila ani neoznačila. Neunesla tak důkazní břemeno svého tvrzení a neposkytla ministerstvu součinnosti při dokazování, ačkoli byla k návrhům důkazů vyzvána.
16. Žalovaný shrnul, že obsah zdravotnické dokumentace prokazuje jinou verzi příběhu, než kterou uplatnila žalobkyně v žalobě i v průběhu řízení před správními orgány. Za neobhajitelné považoval její tvrzení, že žalobkyně nebyla seznámena s povahou zákroku

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

sterilizace. Uvedené vyvrací prokázaná skutečnost, že v dostatečném časovém odstupu od operace podepsala a podala v nemocnici Žádost, ve které prohlašuje, že žádá o provedení takové operace, aby již nemohla mít děti, protože jich má šest. Tvrzení žalobkyně nepovažoval za plauzibilní a nepodložené indicií ve smyslu rozsudku NSS, č. j. 9 As 61/2023-65. K tomu, aby byla tvrzení žalobkyně věrohodná, musí podle názoru NSS své tvrzení podložit alespoň nepřímým důkazem. Tvrzení pouze negativní skutečnosti není k přiznání odškodnění dostačující. Tomuto žalobkyně nedostala. Naopak důkazy, na které žalovaný ve vyjádření poukázal, svědčí o jiném skutkovém průběhu.

17. Žalovaný žádal, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení věci Městským soudem v Praze

18. Při ústním jednání soud jednal v nepřítomnosti žalobkyně a žalovaného, který se omluvil. Zástupce žalobkyně odkázal na žalobu a zdůraznil, že jeho klientka nebyla o povaze a důsledcích zákroku poučena, a to ani při předchozích vyšetřeních. Žalobkyně nedala informovaný souhlas, ten ve zdravotní dokumentaci chybí. Důkazy nenavrhoval, soud o nich proto nerozhodoval.
19. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
20. Při posouzení soud vyšel z následující právní úpravy:
21. Podle ustanovení § 3 odst. 1, 2 sterilizačního zákona *sterilizací v rozporu s právem se pro účely tohoto zákona rozumí zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.*(2) *Porušením právních předpisů a okolnostmi podle odstavce 1 se rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.*
22. Podle ustanovení § 23 odst. 1 zákona o zdraví lidu v rozhodném znění (ke dni provedení zákroku) *lékař je povinen poučit vhodným způsobem nemocného, popřípadě členy jeho rodiny o povaze onemocnění a o potřebných výkonech tak, aby se mohli stát aktivními spolupracovníky při poskytování léčebně preventivní péče.*
23. Podle ustanovení § 27 téhož zákona *sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví.*
24. Podle ustanovení § 27a odst. 1, 2 téhož zákona *lékařské zásahy do reprodukční schopnosti jednotlivců, kastrace, stereotaktické operace a zákroky u transsexuálů se provádějí pouze na žádost osoby, u níž mají být provedeny, a po schválení odbornou komisí, kterou tvoří právník, nejméně dva lékaři se specializací v příslušném oboru a dva další lékaři nezúčastnění na provádění lékařského zásahu. (2) Před podáním žádosti musí být osoba náležitě informována lékařem o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případné nepříznivé důsledky s ním spojené. Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.*

25. Podle § 2 písm. b) Směrnice sterilizace je přípustná, provádí-li se ve zdravotnickém zařízení na vlastní žádost nebo se souhlasem osoby, u níž má být sterilizace provedena na zdravých pohlavních orgánech ženy, jestliže by těhotenství nebo porod vážně ohrozily život ženy nebo jí způsobily těžkou a trvalou poruchu zdraví.
26. Podstatou sporu je posouzení, zda žalobkyně dala k zákroku informovaný souhlas či nikoli.
27. Soud předně uvádí, že žalobou napadené rozhodnutí není nepřezkoumatelné, jak žalobkyně tvrdí (absence řádného poučení, žalovaný se obdobnými rozkladovými námitkami směřující k jádru sporu dostatečně nezabýval a nekriticky převzal argumentaci ministerstva).
28. Z ustálené judikatury správních soudů je zřejmé, že institut nepřezkoumatelnosti nelze libovolně rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se správní orgán podstatou námitky účastníka řízení řádně zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky a dopustí se dílčího nedostatku odůvodnění. Nedostatkem důvodu nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění, ale pouze nedostatek důvodů skutkových (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75).
29. Nepřezkoumatelnost není způsobena ani nižší kvalitou odůvodnění, nýbrž závěrem o tom, zda rozhodnutí obsahuje alespoň základní náležitosti do té míry, že může být podrobeno soudnímu přezkumu. Správní orgán není povinen vypořádat každý dílčí argument. Pokud žalobce uplatní pouze obecné námitky, může se s nimi rozkladový orgán vypořádat pouze v obecné rovině (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2018, č. j. 8 Afs 71/2007 – 116). Námitky lze vypořádat i tak, že správní orgán prezentuje v odůvodnění právní názor odlišný od názoru účastníka řízení, pakliže zdůvodnění tohoto názoru poskytuje dostatečnou oporu výroku rozhodnutí. Tím jsou minimálně *implicitae* vypořádány i námitky účastníka, absence odpovědi na jednotlivé námitky účastníka v odůvodnění rozhodnutí bez dalšího nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2015, č. j. 6 As 152/2014 – 78).
30. V projednávané věci žalobou napadené rozhodnutí těmito požadavkům dostalo. Z jeho odůvodnění je totiž zřejmé, jakými úvahami byl žalovaný veden, jakými skutečnostmi se zabýval, z jakých důvodů a na základě jakých konkrétních skutečností své závěry učinil. Zároveň se dostatečně vypořádal se všemi základními námitkami, jež žalobkyně v průběhu správního řízení uplatnila. Žalovaný pečlivě reagoval na každou rozkladovou námitku žalobkyně a z jeho argumentace je zřejmé, jak o věci (rozkladu) uvažil a z jakých důvodů přisvědčil právnímu posouzení prvostupňového správního orgánu. K tomu soud připomíná, že na rozhodnutí správních orgánů se hledí v souladu s ustálenou judikaturou správních soudů jako na jeden celek. Je zřejmé, že žalovaný a ministerstvo vyšli ze zdravotní dokumentace, kterou žalobkyně k žádosti předložila. Přitom postačí, aby žalovaný prezentoval ucelený právní názor na provedená skutková zjištění, pročez tento poskytuje dostatečnou oporu výroku napadeného rozhodnutí. Z napadeného rozhodnutí lze seznat, na základě jakých podkladů a na základě jakých úvah žalovaný dospěl ke svým závěrům. Nenastala situace, kdy by žalovaný dospěl k závěrům na základě úvah, jež by byly žalobkyni skryty, s nimiž by nemohla polemizovat. O tom ostatně svědčí také skutečnost, že žalobkyně uplatnila žalobní argumentaci. Rozhodnutí tak není nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
31. Námitka není důvodná.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

32. Důvodem pro zrušení žalobou napadeného rozhodnutí se předně stala skutečnost, že žalobkyně nedala k zákroku informovaný souhlas, resp. z obsahu spisového materiálu nelze takový souhlas dovodit (uvedené úzce souvisí s žalobními tvrzení o omylu žalobkyně a nedostatku poučení v *prvním a druhém žalobní bodu*, proto soud námitky vypořádá společně). Je pravdou, že zdravotní dokumentace žalobkyně zahrnuje celou řadu listin, ze kterých by se podával opak. Jedná se zejména o strojově psanou sterilizační žádost ze dne XXX s rukou psaným podpisem XXX (Žádost), výměnný list – poukaz k odbornému vyšetření, ošetření, ústavnímu léčení vystavený na pacientku E. K. se zde uvedeným rodným číslem a bydlištěm ze dne XXX, jemu předcházející výměnný list – poukaz k témuž na gynekologii XXX – jímž MUDr. P. N. dne XXX žádal o objednání žalobkyně k laparoskopické sterilizaci, 6 dětí, k přijetí XXX. Zdravotní dokumentace obsahuje rovněž „souhlas s hospitalizací a zdravotní péčí“ ze dne XXX, kde jako pacient je označena žalobkyně a z nějž vyplývá, že byla poučena ve smyslu § 23 zákona o zdraví lidu a prohlašuje, že souhlasí s hospitalizací v nemocnici „a opr. výkonem“ rukou psaným podpisem K. E. (Souhlas).
33. Ve světle výše citovaných právních ustanovení je zřejmé, že posledně zmíněný dokument (Souhlas) nevyvrací tvrzení žalobkyně uvedené již v žádosti o odškodnění, v průběhu řízení o žádosti, včetně rozkladu, že nebyla obeznámena s povahou zákroku, domnívala se, že je nezbytně potřebný pro její zdraví a zdraví jejich dalších dětí a pokud by věděla, že nebude moci mít další děti, nikdy by tento zákrok nepodstoupila, o sterilizaci nežádala a nikdy k ní neudělila souhlas.
34. Přes existenci dříve zmíněných listin zdravotní dokumentace, zejména strojově psané Žádosti, ale i dalších v dokumentaci založených listin, nelze úspěšně dospět k závěru, že byl skutečně naplněn zákon požadující, aby byla žalobkyně srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze v předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, její vhodnosti, přínosech a rizicích (§ 3 odst. 2 sterilizačního zákona), a že byla poučena lékařem vhodným způsobem, popřípadě členové její rodiny o povaze zákroků a o potřebných výkonech (§ 23 odst. 1 zákona o zdraví lidu), resp. že byl se sterilizací udělen souhlas (§ 27 a § 27a odst. 2 téhož zákona), ve spojení s právní úpravou podzákonné normy (Směrnice), tedy že sterilizace je přípustná, prováděl-li se ve zdravotnickém zařízení se souhlasem osoby, u níž má být sterilizace provedena na zdravých pohlavních orgánech ženy, jestliže by těhotenství nebo porod vážně ohrozily život ženy nebo jí způsobily těžkou a trvalou poruchu zdraví.
35. Při posouzení soud v souladu s judikaturou správních soudů (např. rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2024, č. j. 7 As 12/2024- 45) předně vyšel z důvodové zprávy ke sterilizačnímu zákonu, dle které *„Právní úprava [...] již od počátku předepisovala jako základní podmínku pro provedení sterilizace souhlas dotčené osoby, které měla být sterilizace provedena. Souhlas pacienta s lékařským zákrokem lze bezpochyby považovat za právní úkon ve smyslu (nejen) občanského práva, neboť je projevem vůle směřujícím ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, v tomto případě vzájemných práv a povinností lékaře a pacienta. Poskytování zdravotní péče pacientům je v tomto směru nutné považovat za plně soukromoprávní vztah, kde oba účastníci vztahu mají rovné postavení a oba proto musí dospět k vzájemné dohodě o způsobu léčby. Z toho plyne, že souhlas s jakýmkoliv zdravotnickým zákrokem musel rovněž od počátku splňovat základní podmínky platnosti právního úkonu podle obecných požadavků (nejen) občanského práva, tj. být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně. Projev vůle obsahující souhlas musel*
- Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

být jednoznačně učiněn, ať již jednáním nebo opomenutím, avšak natolik výslovně nebo jiným způsobem, který nevzbuzuje pochyb o tom, co chtěla daná osoba (v daném případě pacient) projevít. Svobodný a informovaný souhlas opravňuje lékaře k provedení zákroku a zároveň prokazuje pacientovo svolení k jeho provedení, čímž zároveň chrání práva a oprávněné zájmy lékaře. Proto musí být jeho skutečné udělení postavené najisto. Vážnost úkonu poté předpokládala plnou informovanost o všech jeho souvislostech. Informovaný souhlas poučeného pacienta tedy zahrnuje poučení o účelu, povaze, důsledcích a rizicích zákroku. K platnosti takového právního úkonu je nutné, aby měl pacient před udělením souhlasu všechny výše uvedené informace. Vliv na požadovaný rozsah poučení bude mít složitost nebo jednoduchost vyšetřovacího nebo léčebného úkonu. U zákroků, při kterých dochází k intenzivnímu porušení tělesné integrity pacienta, je přitom důkladné poučení se všemi jeho složkami v nejvyšším zájmu pacienta i lékaře.“

36. Soud při posouzení vzal v potaz tehdejší právní úpravu, která podmiňovala provedení sterilizace v konkrétním případě žalobkyně třemi kroky: podání žádosti ve smyslu § 27 zákona o zdraví lidu, následné schválení odbornou komisí dle § 27a odst. 1, přičemž podání žádosti musí předcházet náležité informování lékařem o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případné nepříznivé důsledky s ním spojené ve smyslu § 27a odst. 2 zákona o zdraví lidu ve spojení s § 2 písm. b) Směrnice. Soud shledal nenaplněným právě třetí krok. Za informovaný souhlas nelze považovat samotnou Žádost (rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2024, č. j. 7 As 12/2024-45, body 18 až 22), ani Souhlas s hospitalizací a zdravotní péčí, kde se jen obecně uvádí, že byla poučena dle § 23 zákona o zdraví lidu a prohlašuje, že souhlasí s hospitalizací „a opr. výkonem“. Ve zdravotnické dokumentaci žalobkyně se přitom nenachází jiný dokument, který by svým obsahem odpovídal svobodnému a informovanému souhlasu ve smyslu § 3 odst. 2 sterilizačního zákona. Aby se o takový souhlas mohlo jednat, musí být osoba srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích. Pokud nejsou tyto informace poskytnuty nebo jsou neúplné, nelze následný souhlas považovat za řádný (rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2025, č. j. 2 As 114/2024-38, bod 37).
37. Soud pro úplnost a k námitce čtvrtého žalobního bodu dodává, že pokud měl žalovaný pochybnosti o tvrzeních žalobkyně uvedených v žádosti, na kterých setrvala po celé správní řízení i v řízení před soudem, a přes výzvu nedoložila nic jiného než svou zdravotní dokumentaci, mohl sám zvážit provedení důkazů například výsledkem lékařů, zdravotnického personálu apod. Takto však žalovaný ani ministerstvo nepostupovali a jejich posouzení zjištěného skutkového stavu jde tak k jejich tíži.
38. Z četných rozsudků v obdobných věcech žadatelek přitom musí být oběma správním orgánům znám výklad a aplikace sterilizačního zákona správními soudy. Judikatura již dovodila, že v řízeních o odškodnění protiprávních sterilizací nelze od žadatelek očekávat, že vždy samy nade všechnu pochybnost prokáží naplnění všech zákonných předpokladů pro přiznání odškodnění. Proto v těchto specifických případech postačí, pokud žadatelka předeštre na první pohled myslitelné tvrzení o tom, že podstoupila sterilizaci v rozporu s právem. Musí jít o tvrzení hájitelné, podepřené indiciemi, jež nepřipouštějí jiné racionální vysvětlení situace, než že k protiprávní sterilizaci došlo tak, jak žadatelka tvrdí. Pokud žadatelka tvrdí, že předložená zdravotnická dokumentace není důvěryhodná, a uvede myslitelné tvrzení, pro které budou svědčit zjištěné indicie, musí žalovaný považovat předpoklady pro přiznání peněžité částky podle zákona o protiprávních sterilizacích za Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

splněné, ledaže prokáže, že ke skutečnostem tvrzeným žadatelkou nemohlo dojít (rozsudek NSS č. j. 9 As 61/2023-65, bod 32).

39. Námitka je důvodná

40. Důvodem pro zrušení se stal i nedostatek ve složení odborné (sterilizační) komise (*třetí žalobní bod*). S odkazem na výše uvedené je totiž zřejmé, že k tomu, aby se žalobkyni dostalo náležité informace o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případně nepříznivé důsledky s tím spojené (§ 27a odst. 1, 2 zákona o zdraví lidu), bylo třeba, aby tímto lékařem byl odborný lékař se specializací v příslušné oboru. Vada ve složení odborné komise, zjevná ze záznamu o jejím jednání (ze dne XXX), spočívající v chybějícím podpisu lékaře z oboru gynekologie a porodnictví (§ 27a odst. 1) tak přispívá k důvodným pochybnostem o rozsahu poučení, jakého se žalobkyni dle tvrzení žalovaného mělo dostat.

41. Námitka je důvodná

V. Závěr a náklady řízení

42. Soud proto žalobou napadené rozhodnutí podle ustanovení § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

43. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, ale od soudního poplatku je ze zákona osvobozena, soud jí proto přiznal náhradu nákladů řízení za právní zastoupení jednak podle advokátního tarifu (vyhláška č. 177/1996 Sb.) účinného do 31. 12. 2024, a sice za 2 x hlavní úkon po 3 100 Kč (§ 11 odst. 1 písm. a), d) za převzetí a přípravu zastoupení, podání žaloby), 2 x režijní paušál po 300 Kč (§ 13 odst. 4). Dále za právní zastoupení podle advokátního tarifu účinného od 1. 1. 2025, a sice za 1 x hlavní úkon po 4 620 Kč (§ 11 odst. 1 písm. d) účast u ústního jednání dne 19. 2. 2025), ½ hlavního úkonu za 2 310 Kč (§ 11 odst. 2 písm. g) účast právního zástupce žalobkyně při vyhlášení rozsudku), 2 x režijní paušál po 450 Kč (§ 13 odst. 4), a DPH, jehož je právní zástupce žalobkyně plátcem, tedy celkem 16 613,30 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 26. února 2025

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl předsedkyní senátu JUDr. Ivankou Havlíkovou ve věci

žalobkyně: **E. K.**

trvale bytem XXX

zastoupena Mgr. Lukášem Hojdnem, advokátem

se sídlem Francouzská 299/98, Praha 10

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**

se sídlem Palackého nám. 375, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne XXX, č. j. XXX

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2025, č. j. 9 Ad 11/2024-53 se ve výroku I. a výroku II. opravuje tak, že správně zní:

„I. Rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne XXX, č. j. XXX, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 16 613,30 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně Mgr. Lukáše Hojdna, advokáta.“

Odůvodnění:

1. Městský soud vydal dne 26. 2. 2025 rozsudek č. j. 9 Ad 11/2024-53, s tímto zněním výroku I. a II.:
„I. Žaloba se zamítá. II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.“
2. Podáním ze dne 18. 3. 2025 požádal zástupce žalobkyně o opravu pravděpodobně písarské chyby ve výročích rozsudku tak, aby byl v souladu s jeho odůvodněním, zejména závěru soudu v bodech 42. a 43. rozsudku.
3. Podle § 54 odst. 4 s. ř. s. předseda senátu opraví v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku, vydá o tom opravné usnesení a může odložit vykonatelnost rozsudku do doby, dokud opravné usnesení nenabude právní moci.
4. Takové zjevné nesprávnosti se dopustil městský soud při vypracování písemného vyhotovení rozsudku ve výročích I. a II. rozsudku. Skutečnost, že se jedná o zjevnou Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

nesprávnost, je patrná z písemného protokolu o poradě a hlasování senátu, zvukového záznamu z ústního jednání ze dne 26. 2. 2025 (za přítomnosti zástupce žalobkyně, žalovaný se omluvil) o proběhlém ústním jednání včetně vyhlášení rozsudku a rovněž samotného odůvodnění rozsudku, zejména bodů 42. a 43. rozsudku.

5. Předsedkyně senátu proto přistoupila k opravě této zjevné nesprávnosti tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení. Uvedený postup je souladný se závěrem Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2020, č. j. 10 As 136/2020 – 63.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Praha 24. března 2025

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.